

Stockholms universitet
Rektor

Caroline Cruz
BESLUT

2005-06-29
Reg.nr 31-265-05

Urval till kursen handledningens metodik i socialt arbete

Anmälan

N N har i en skrivelse till Högskoleverket begärt att verket utreder institutionens för socialt arbete, Stockholms universitet, urvalsförfarande vid antagning till kursen handledningens metodik i socialt arbete om 30 poäng. Hon ifrågasätter om förfarandet att lotta ut samtliga platser till utbildningen är förenligt med högskoleförordningens bestämmelser om urval till högskoleutbildning. Enligt vad hon informerats om tillämpades inte 7 kap. 10 § högskoleförordningens bestämmelse om urval.

N N har till sin anmälan fogat en handling om kursen, inhämtad den 15 juni 2004 från Internet, vari institutionen för socialt arbete informerar om att urval bland behöriga sökande sker genom meritvärdering och de sökandes tillgång till relevanta handledningsuppdrag i psykosocialt arbete.

Utredning

Universitetets yttrande

Universitetet har, på Högskoleverkets anmodan, yttrat sig över N Ns skrivelse genom byråchefen Arne Olsson Laurin och avdelningsdirektören Ingrid Sundberg. Universitetet har även bifogat yttrande från institutionen för socialt arbete samt utbildningens kursplan, universitetets antagningsordning och utdrag ur utbildningskatalog för läsåret 2004/2005. Universitetet har vidare anfört i huvudsak följande.

Institutionen för socialt arbete skötte antagningen till kursen. Det fanns 34 behöriga sökande till kursen inför höstterminen 2004. Behörighetskraven var höga. Kraven var avlagd socionomexamen, minst fem års yrkesverksamhet, minst 20 poäng på magisterkurser i socialt behandlingsarbete eller förändringsarbete samt egen erfarenhet av att ha blivit handledd. Endast 24 personer kunde antas, varför ett urval bland de sökande måste göras. Urvalet baserades på en sammanvägd bedömning av de sökandes meriter, vilka utgjordes av förkunskapskraven och eventuella ytterligare meriter. Vidare vägdes de sökandes tillgång till aktuella handledningsuppdrag i psykosocialt arbete in, eftersom detta var en förutsättning för utbildningen som är kliniskt inriktad. Vid

BESLUT

2005-06-29

Reg.nr 31-265-05

Sid 2

meritvärderingen konstaterades att alla behöriga sökande var väl meriterade, men delvis hade olika meriter som var svåra att jämföra. De sökande kunde inte särskiljas på grundval av sina meriter och därför användes lottning i enlighet med högskoleförordningens regler om urval ”vid i övrigt likvärdiga meriter”.

Bestämmelser i högskoleförordningen

I 6 kap. 3 § högskoleförordningen (1993:100) anges bl.a. att en högskola skall se till att en antagningsordning finns tillgänglig. Med antagningsordning avses de regler för grundläggande högskoleutbildning som högskolan tillämpar i fråga om bl.a. behörighet, urval och hur beslut om antagning fattas. Styrelsen för en högskola skall enligt 2 kap. 2 § samma förordning besluta om antagningsordningen.

Av 6 kap. 6–7 §§ högskoleförordningen framgår att för kurs inom grundläggande högskoleutbildning skall det finnas en kursplan och att det i kursplanen skall anges bl.a. de krav på särskilda förkunskaper och andra villkor som gäller för att bli antagen till kursen.

Av 4 kap. 3 § högskolelagen (1992:1434) följer att om inte alla behöriga sökande till en utbildning kan tas emot skall urval göras bland de sökande.

Enligt 7 kap. 10 § högskoleförordningen skall vid urval hänsyn tas till den sökandes meriter. Av andra stycket i denna bestämmelse framgår vidare i huvudsak följande.

Vid urvalet används urvalsgrunderna

1. betyg,
2. högskoleprov som avses i 17 §,
3. andra särskilda prov,
4. tidigare utbildning,
5. arbetslivserfarenhet, och
6. särskilda skäl.

Vid i övrigt likvärdiga meriter får urval också göras med hänsyn till kön i syfte att förbättra rekryteringen av studenter från det underrepresenterade könet. Vid sådana meriter får vidare lottning användas, om urval med hänsyn till kön inte kan göras. I fråga om utbildningar som inte vänder sig till nybörjare, skall högskolan bestämma vilka urvalsgrunder enligt andra stycket som skall användas.

Universitetets lokala regler

Av universitetets antagningsordning, beslutad av universitetsstyrelsen den 23 april 2001, framgår följande. Antagningsordningen skall gälla vid universitetet fr.o.m. läsåret 2001/2002. Vid antagning till påbyggbara kurser på fortsättningsnivå och högre skall regeln vara att platsgaranti ges till sökande som läst den behörighetsgivande kursen vid Stockholms universitet terminen innan. Eventuellt urval bland övriga sökande baseras på uppnådda högskolepoäng. Möjligheter till ”annat urval” där kvalitetsaspekter beaktas skall finnas för kandidat- och magisterkurser. Undantag från ovanstående regler skall kunna göras efter beslut av

BESLUT

2005-06-29

Reg.nr 31-265-05

Sid 3

rektor för kurser av speciell natur eller sådana som vänder sig till en begränsad kategori studenter eller om det i övrigt finns särskilda skäl.

Av kursplanen framgår att denna är fastställd av institutionsstyrelsen den 23 februari 2000 och att kursen är på magisternivå och omfattar 30 poäng. Under rubriken förkunskapskrav i kursplanen anges bl.a. de särskilda behörighetskrav som skall vara uppfyllda och att en förutsättning för att få delta i kursen är att handledning av personal i grupp inom socialt arbete bedrivs parallellt med kursen minst 20 timmar per termin.

I utbildningskatalogen anges om urval till kursen att kontakt kan tas med institutionen för vidare information.

Högskoleverket har från universitetet inhämtat att det inte finns några ytterligare handlingar eller beslut som gäller kursen.

Bedömning

Urvalsgrunder

Universitetet hade för den aktuella kursen att bestämma de urvalsgrunder som skulle användas enligt de i 7 kap. 10 § högskoleförordningen uppräknade alternativen.

Endast i den information som NN hämtat från institutionens webbplats och fogat till sin anmälan anges hur urvalet bland behöriga sökande skulle göras, nämligen genom meritvärdering och de sökandes tillgång till handledningsuppdrag. Universitetet hänvisar i sitt yttrande till verket dock till andra urvalsgrunder och anger dessutom att urvalet baserades på "eventuella ytterligare relevanta meriter".

Krav på handledningsuppdrag för antagning

Universitetet har krav på att de sökande skall ha "tillgång till aktuella handledningsuppdrag i psykosocialt arbete" för att bli antagna till kursen. I kursplanen synes kravet vara ett behörighetskrav, medan det i bl.a. universitetets yttrande till verket anges som en urvalsgrund. Urvalsgrunderna till kursen framgår dock inte av universitetets antagningsordning. Inte heller finns sådan information i utbildningskatalogen.

Det är således oklart vilka urvalsgrunder som gäller för utbildningen och om kravet på handledningsuppdrag är ett behörighetskrav eller en urvalsgrund. Dessa oklarheter har medfört att antagningsförfarandet inte uppfyller de krav på rättssäkerhet som antagningsbestämmelserna syftar till. Att sökande till en utbildning får så korrekt och tydlig information som möjligt är viktigt, eftersom det är en förutsättning för att de skall kunna planera sina studier och kunna bedöma vilka chanser som finns att komma in på en viss utbildning. Av antagningsordningen och kursplanen skall framgå vilka lokala regler om antagning som gäller till en utbildning. För att antagningen till utbildningen inte skall bli godtycklig, skall urvalsgrunderna preciseras och fastställas innan antagningen till

BESLUT

2005-06-29

Reg.nr 31-265-05

Sid 4

utbildningen.

Lottning

I propositionen *Tillträde till högre utbildning m.m.*, s. 33, anges följande. Enligt regeringens mening bör lottning kunna användas som urvalsmetod men endast när det inte finns andra lämpliga möjligheter att skilja sökande med liknande meriter åt. Regeringen vill här erinra om att enligt nu gällande regler får högskolorna vid i övrigt likvärdiga meriter göra urval med hänsyn till kön i syfte att förbättra rekryteringen av studenter från kraftigt underrepresenterat kön. Denna möjlighet skall ha utnyttjats, i den mån förutsättningar härför förelegat, innan lottning får användas.

Vid lika meriter kan lärosätet beakta kön och får först därefter använda lottning. Universitetet synes inte ha beaktat denna bestämmelse.

Sammanfattande bedömning

Antagningsförfarandet har varit svårt att rekonstruera. Inte ens i efterhand går att få ett entydigt besked om vilka urvalsgrunder som skulle tillämpas. Det är oklart om kravet på handledningsuppdrag är ett krav på behörighet eller en urvalsgrund. Det går varken av antagningsordningen eller av kursplanen att klart utläsa vad som gäller. Inte heller av universitetets katalog framgår vilka urvalsgrunder som gäller. Vidare har universitetet inte beaktat bestämmelsen om underrepresenterat kön. För dessa brister måste universitetet kritiseras. Verket förutsätter att universitetet ser över sin antagningsordning och övrig information till de sökande och klart anger de grunder för urval som tillämpas.

Detta beslut har fattats av chefsjuristen Annica Lindblom i närvaro av verksjuristen Teresa Edelman efter föredragning av verksjuristen Caroline Cruz. I ärendets handläggning har även utredaren Leif Strandberg från utredningsavdelningen deltagit.

Annica Lindblom

Caroline Cruz

Kopia till
N N